

Občinske stvari.

O vpeljavi taks za ogledovanje živine pri izdavanju živinskih potnih listov.

V gospodarstvu kmetijskih občin, katere štejejo mnogo živinorejcev, so pomenljive takse za ogledovanje živine pri izdavanju živinskih potnih listov (pôsov). V nekaterih občinah pobirajo se uže sedaj take takse, v nekaterih ne, v nekaterih celó previsoke in zato upamo vstreči občinskim predstojništvom, ako posnamemo iz poročila deželnega odbora oziroma dosedanjih obravnav najvažnejše o tej zadevi.

V zasedanji leta 1883. je deželni zbor kranjski povodom prošelj veliko občin dné 13. oktobra sprejel sledeči sklep:

„Deželnemu odboru se daje nalog, da se zastran pobiranja občinske takse od živinskih potnih listov obrne do visoke vlade s prošnjo, da naj ona ne brani občinam pobirati teh taks, bodi-si po analogiji gledé klavne živine, bodi-si po posebnem dodatku, ki bi se sklenil k deželni postavi od 3. decembra l. 1868. št. 17 dež. zak., ako bi občinski odbor to takso sklenil in jo deželni odbor potrdil.“

Vsled tega deželnozbornega sklepa obrnil se je deželni odbor na slavno c. kr. deželno predstojništvo s prošnjo, naj bi delalo na to, da bi se smela pobirati za tiskanico vsacega potnega lista odškodnina 10 soldov.

C. k. deželna vlada odgovorila je deželnemu odboru s sledečim dopisom:

„Visoko c. k. ministerstvo notranjih zadev poslalo je o zadevi od slavnega deželnega odbora v častitem dopisu dne 7. februarija t. l., št. 6718, l. 1883. stavljene prošnje za dovoljenje takse za izdavanje živinskih potnih listov z visokim ukazom dné 6. junija t. l. št. 4596 priloženi prepis ukaza do c. kr. namestništva štajerskega, iz katerega naj se izvoli razvideti, kako stališče da c. k. ministerstvo notranjih zadev o tej zadevi zavzema. Omenjeno c. k. ministerstvo pa je pristavilo, da ima toliko manj povoda odstopiti od svojega dosedanjega stališča, ker je iz poročil od drugih krajev razvidno, da so se živinski potni listi povsod vdomačili, da je nevolja, ki je bila v začetku zoper potne liste, premagana, in da se trajni vspehi te vpeljave vedno očitneje kažejo pri zabranjenji, da se živinske kuge ne zanesó.“

C. k. ministerstvo notranjih zadev je vsled tega izreklo, da ne more za tukajšnjo upravno okolišče ukazati ali dovoliti pobiranja takse za izdavanje živinskih potnih listov ter prepušča razsodbi deželnega zastopa, ali bi ne bilo na škodo kmetovalcem, ako bi se v tarifu občinskih taks za vojvodino kranjsko dné 3. decembra l. 1868., dež. zak. št. 17, posledobno sprejela posebna točka, s katero bi se določila posebna taksa za to, da se po strokovnjakih ogleda živina, predno se dajo potni listi.

To se daje na znanje slavnemu deželnemu odboru vsled prej navedenega ukaza visocega ministerstva ter se mu vrača priloga s početka omenjenega častitega dopisa.

V Ljubljani dné 19. junija 1884.

Prej navedeni ukaz c. kr. ministerstva notranjih zadev dné 16. junija l. 1883., št. 3870, c. kr. namestništvu v Gradcu se glasi:

V rešitvi poročila dné 7. marca l. 1883., št. 3860, gledé stroškov za ogledovanje živine, ki se ima zgoditi, prej, ko se izdá potni list, odgovarja se c. kr. namestništvu sledeče:

Uže pri posvetovanji o izvrševalnem ukazu k splošni postavi gledé živinskih kug, ki ga je bilo izdati, preudarjalo se je pri §. 8., ali naj bi se za izdavanje živinskih potnih listov ter za poprej še vršečo se ogledovanje živine, ki spada po §. 3 in 4 zdravstvene postave med občinske dolžnosti lastnega področja ne dovolilo občinam, da bi smele pobirati na korist občinske blagajnice primerno odškodnino.

Dotično določilo pa se v izvrševalni ukaz ni sprejelo, ker je bilo po eni strani z ozirom na §. 42 postave dvomljivo, ali se morejo stroški za ogledovanje živine tirjati od lastnika, po drugi strani pa bi občine pri izvrševanji teh svojih dolžnosti ne imele veliko več bremen, ako si to zadevo svojim krajnim in gospodarskim razmeram primerno vredé, kar se v tem slučaju toliko lažje zgodi, ker se postava zadovoljuje z ogledom po strokovnjakih in ne predpisuje, da bi se moralo vršiti po živinozdravnikih.

V izvrševalnem ukazu k §. 8 splošne postave v živinski kugi zahtevano ogledovanje živine pred izdavanjem živinskega potnega lista namerava to, da se na v §. 7. postave kužnih boleznih izročeno prepoved prometa ali trgovine skrbno pazi. Ogledovanje živine more se izročiti navadnim strokovnjakom, ker gre tu le za to, da se pri navadnih zdravstvenih razmerah domačih živali izreče, da je živina, za odpeljavo odločena, sploh zdrava ter da se v njenem stajališči ne nahaja nobena prijemljiva živinska bolezen, ob času živinskih kužnih bolezn pa je promet ali trgovina s živalimi tako omejena ter po komisiji, za kužne bolezni postavljeni, nadzorovana. Ministerstvo notranjih zadev ni imelo nobenega povoda, da bi bilo po razglašenji postav o kužnih boleznih in dotičnih izvrševalnih določil dalo vsem deželnim oblastim gledé tega še poseben ukaz, kdo da ima plačati stroške za ogledovanje živine, da se potem vroči živinski potni list. O tej zadevi pa res da ni bilo nobene vprašanja ali pritožbe od nobene druge strani tako, da se je smelo pričakovati, da po občinah vpeljane naredbe niso prouzročile občutljivih bremen.

V tukajšnjem c. k. namestništvu danem ukazu dné 24. avgusta l. 1880., št. 131.333, hotelo se je z ozirom na dotične, v poročilu dné 14. avgusta 1880. leta, št. 12.417 navedene, posebne krajne razmere le to načelo povdarjati, da je stroške za ogledovanje živine, vršečo se v namen izdavanja živinskega potnega lista, plačati od lastnika živine, nikakor pa se ni hotelo reči, da se morajo stroški pokriti na ta način, da se za vsak slučaj posebej pobira kaka odškodnina. Treba pa bode onim občinam, iz katerih so se posamezni lastniki živine pritožili čez veliko breme vsled stroškov za ogledovanje živine naročiti ter od njih zahtevati, da v izpolnovanji v §. 3. zdravstvene postave naloženih jim dolžnosti to zadevo tako vredé, da lastniki živine ne bodo prevelikega bremena nosili, kar je pri obširnejih občinah in pri oddaljenih povištvih na ta način mogoče, da se za ogledovanje živine več strokovnjakov dobi, posebno ako se izvolijo domačini, ki imajo svoje gospodarstvo dobro vredjeno, ter imajo sami živino in jim je vsled tega na tem ležeče, da je promet s živino neomejen in da je živina v občini brez kužnih bolezn. Taki strokovnjaki so v vsakem obziru zaupanja vredni in nesebični.

Deželni odbor je v svoji okrožnici dné 16. julija l. 1884., št. 4583, vsem občinam to prijavil ter jim naročil, o tem poročati.

Do zdaj došla so poročila od 146 občin; od teh izreče se 114 za povekšanje dosedanjega odrajtila, družih 32 občin pa, razun dveh, v katerih se nikakoršna odškodnina ne odrajtuje, je pa zoper povekšanje tega odrajtila. Nekatero izmed zadnjih občin vtemeljujejo to na ta način, da bi vpeljave kake takse nejevoljo vzbu-

dila ter da se je bati, da bi nekateri ne gnali živine na trg brez potnega lista. Druge občine pa, ki se izrečejo za povečanje, pa podpirajo svojo prošnjo, ker pravijo, da bi vpeljanje takse ne bilo na škodo koristim kmetovalcev, ker bi ta taksa večinoma le prodajalca zadela. Dalje pa še pristavljajo, da prouzročuje ogledovanje živine in izdavanje potnih listov zamudo časa, da morajo pred sejmom oni, ki izdajajo živinske potne liste po en, dva in tudi po tri dni doma ostati, in čakati na dotične, ki pridejo po živinske potne liste. To opravilo ali dolžnost občin pa je vsakako združeno s stroški, ki se pa z malim odrajlom za tiskanje nika- kor ne dajo pokriti.

Nekatere občine odškodujejo svojega župana za trud njegov na ta način, da mu prepusté dohodek, večkrat omenjena odrajtila, za tiskanje.

Deželni odbor povdarja še to, da se v večjih občinah tudi na več krajih živinski potni listi izdajajo in da za več krajev občine ne pokrijejo dotičnih stroškov z dohodki tiskanic. Deželni odbor dalje potrjuje, da so se živinski potni listi tudi na Kranjskem udomačili in da se more od živinskih potnih listov, ako se njih izdavanje vpelje, le dober vspeh pričakovati, misli pa, da bi ne nasprotovalo koristim kmetovalcev, ako bi se za ogledovanje živine po strokovnjakih prej, ko se izdava živinski potni list, določila posebna taksa, ki bi z odrajlom za tiskanje za potni list vred znašala k večjemu 10 soldov, ker ni pričakovati, da bi občinski odbori, katerih članovi v največ občinah so kmetovalci, kaj takega sklenili, kar bi ne bilo kmetovalcem na korist.

Deželni odbor je toraj tega mnenja, da naj bi se onim občinam, ki za ogledovanje živine, vršečo se pred izdavanjem živinskega potnega lista, sklenejo takso od 1 do 8 kr., pobiranje dovoli, ako je deželni odbor visokost takse v smislu deželne postave dné 3. decembra l. 1868., dež. zak. šte. 17 določil. Z ozirom na zdaj navedeno nasvetuje deželni odbor:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Tarifa k postavi za občinske takse za vojvodstvo kranjsko dné 3. decembra l. 1868. dopolni se s sledečo točko:

24. Za ogledovanje vsake živali, vršečo se po strokovnjaku pred izdavanjem živinskega potnega lista, — gold. 1 kr. do — gold. 8 kr.

Politične stvari.

Jugoslovanski klub v državnem zboru.

Vprašanje takega kluba razpravljali so nekateri slovenski časniki uže večkrat, prav odločno in kategorično pa je sklenilo zahtevati tak klub „Slovensko društvo“ za spodnji Štajer pri svojem občnem zboru dné 28. decembra minulega leta. Resolucija 3., zadevajoča to vprašanje, se glasi: V dosego dejanske enakopravnosti smatramo za neobhodno potrebno, da Slovenci od Trsta do Mure in Novega mesta do Beljaka v prihodnjih volitvah za državni zbor izvolimo takošne poslance, ki bodo zraven koristi svojega volilnega okraja gledali tudi na koristi celega naroda slovenskega in vstopivši s primorskimi, isterskimi in dalmatinskimi Hrvati v poseben klub, skušali nam priboriti naše narodne pravice v vzajemnem postopanju s českim, poljskim, rusinskim klubom in nemškimi konservativci.“

Ni nam treba omenjati, da se bistveno strinjamo z vsemi drugimi sklepi omenjenega društva, in da je le edino vprašanje potrebe posebnega jugoslovanskega ali slovensko-hrvatskega kluba, o katerem se čutimo ve-

zane, izreči svoje pomislake. — O kompetenci takega sklepa nočemo govoriti, ker je samo po sebi umevno, da vsaka poklicana skupina sklepa o svojih zadevah sama, in sedaj bi se k večem smela vsem slovenskim in hrvatskim državnim poslancem ter mogla priznati pravica, vsaj deloma kompetentno izjaviti se o tem vprašanju v tem teritorialnem obsegu.

Kar zadeva pomenljivost vprašanja, priznati moramo, da je gotovo zeló važno organizatorično, oziroma taktično vprašanje, nikakor pa bi tako vprašanje ne spadalo med točke našega programa.

Če bi mi Slovenci ne imeli za seboj skušenj minulih 24 let, in bi prvič volili v državni zbor, ali ko bi nas bile dosedanje skušnje prepričale, da je zahtevam in pravicam Slovencev v škodo, ako se v klub združijo z drugimi, ko s Hrvati, tedaj bi se vsaj v teoriji ne dalo veliko ugovarjati zoper poseben klub.

Tudi nikakor ne trdimo, da bi bil tak poseben klub izključen za vso prihodnost, ampak bilo bi celó nemogoče, da bi se tak klub v resnici kazal koristen. Zdi se nam pa, da je edino pravo, rešitev tega vprašanja prepustiti izvoljencem državnim poslancem. Klubi se spreminjajo, kakor tudi vojskovodja svoje čete včasih združuje, včasih zbira, ravno tako je tudi nekolike premakljivosti in gibčnosti treba v politični borbi. — Če se pa ozremo na sedanje razmere v državnem zboru in pa na dosedanje skušnje, izreči moramo brez ovinkov, da o potrebi in koristi posebnega kluba nismo nikakor prepričani.

Nočemo obširneje govoriti o prvem začetku ustavne dobe, le toliko omenjamo, da so Slovenci z narodnimi Dalmatinci s Tirolci in Bukovinci pa nekaterimi avstrijskimi konservativci bili v skupnem klubu in so izrekoma stara tirolska garda Greuter-Giovanelli in drugi zmiraj najzvestejši stali s Slovenci. — Po izstopu Čehov leta 1871. skrčilo se je število avtonomistov, Galicijani hodili so svojo pot. Leta 1872. imeli smo Slovenci samo 4 zastopnike iz Kranjskega, Tirolci imeli so 5 avtonomistov, 2 sta bila s Predarelskega in 2 sta bila avstrijska kmeta, katerih pa je uže eden umrl in je tako ves klub avtonomistov štel samo 12 udov. Dalmatinci z Ljubišo in Danilom na čelu stopili so s tem klubom le redko kedaj v dotiko — in ravno takrat, ko nam je šlo za najvažnejšo akcijo nam nasprotne vlade: za neposrednje volitve, zapustili so nas Dalmatinci čez noč in tako pomagali nasprotnikom našim vpeljati sistemo, od katere so si obetali večno večino. Leta 1873. osnoval je grof Hohenwart klub desnega središča, v katerem so bili zbrani vsi avtonomisti razun Galicijanov, in po čegar državniškem vodstvu je bilo l. 1879. grofu Taaffe-u mogoče, dosedanje manjšino povzdigniti k večini. Povrnili so se Čehi, število udov poljskega kluba je narastlo nad 50, in Hohenwartov klub je štel 58 udov. Znano je, da se je čez par let odcepil po osebnih spletkah Lienbacherjevih klub Lienbacherjev s približno 20. udi; Hohenwartov klub pa še danes šteje 38 udov in bi jih štel celó 40, ako bi dva privrženca njegova ne bila ministra. Med temi 38 je

zastopnikov Slovencev vseh	13
zastopnikov Hrvatov iz Dalmacije in Istre	9
Tirolcev je	7
Bukovincev	5
Nadalje 3 avstrijski konservativci in go-	
riški Valussi	4

skupaj . 38

Slovenci s Hrvati imajo tedaj 22 glasov, v klubu odločno večino, sicer pa imajo Bukovinci z nami prav enake narodne težnje gledé svoje narodnosti nasproti